

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvm Serie Vigesimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter Matrimonium fidelium solui possit. §. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](#)

in contumeliam Creatoris, & moraliter incita suo exemplo coniugem, & domesticos ad peccatum. Ergo potest fidelis ex religio matrimonium inire, quia verè infidelis moraliter discedit. Et confirmari potest ex Concilio Tolet. IV. can. 62. prohibente, ne vxor Iudea ad fidem conuerterea cum viro Iudeo in infidelitate permanente habiteret: quod decretum ad omnes fideles conuersos ex quacunque fœsta extendi sumuntur plures Doctores, quos referit, & sequitur Basil. Ponce, lib. 9. cap. 4. num. 10. Sanch. lib. 7. disp. 73. à n. 7. & seqq. Quod si fidelis nequit cum infidelis habitare, iam cogitare recedere, & consequenter videatur priuilegium a Paulo concessum sibi competeat.

Cæterum verius existimo in prædicto casu fidelem conuersum non posse aliud matrimonium inire: quia hæc potestas dissoluciendi coniugium concedit fidelis ex eo præcise, quod infidelis discedat, ut constat ex verbis Pauli scriptis. At ex eo præcise, quod in sua infidelitate perseverare velit, non inferatur quod discedat nec physice, nec moraliter in gendo Creatori consumeliam, aut coniugem petuare, sed peccatum, vt ex eodem loco Pauli facit colligimus, ut non fidelis dimittat, si infidelis velit pacificè cum eo habitare, sanctificatus est enim, &c. Supponiturque in capitulo quarto, Et cap. gaudemus, de Diuinitate: Quapropter nisi verbis, aut frequenti vobis sit perfidae conuersus moraliter coniugem, aut filios ad infidelitatem pertrahere, nullatenus certe fidelem posse aliud matrimonium inire, tamen non tenetur cum infidelis habitare: sic docent Sylustis verb. matrimonium 8. quæst. 10. dit. 6. Nauart. cap. 22. num. 49. Valen. de mar. disp. 10. quæst. 1. p. 7. circa princip. Tolet. lib. 7. sum. cap. 7. n. 3. & alii plures relati a Sanch. lib. 7. disp. 74. num. 8.

10. Argumentum in contrarium respondeo, non solùm primis illis Ecclesiæ temporibus, sed etiam in præsenti posse fidelem cum infidelis habitare absque morali periculo peruertere, sed potius cum ipso fructus, vti in India, & Æthiopia coniugit. Neque decretum illud Concilii Toletani vniuersaliter, seu provinciale suam diocesem astringens, neque omnes ad fidem conuersos spectat, sed solùm conuersos ex Iudaismo, imo neque hos, sed solùm vxores in quibus ob subiectiōne iuri erat speciale periculum. Adde, cito omnibus conuersis efficiere hac communicatio interdicta, non inde inferatur infidelem discedere sed discedere fidelem non ob infidelitatem alterius, sed ob singulare preceptum sibi impositum: quod cum per accidens sit, ius dissoluendi coniugium non concedit.

11. Superest tamen duplex difficultas: Prima, an prædictum matrimonium fidelis conuersus solui possit. Ordine sacro assumpto, vel professione in religione emissa? Supponimus non posse fidelem hos statutus allumer, quia ei de infidelis obstinatione conseruit, quia ideo infidelis discedat, non habet ius fidelis conuersus statutum diuersum assumendi, vt optimè ex communī sententiā tradit Sanch. lib. 7. disp. 76. num. 1. & seqq. Quod si infidelis monitus conuersationem repudiat, potest conuersus fidelis ad Ordines, & Religionem trahi, illi vero assumptis etiā postmodum infidelis coniugetur, non est ei fidelis conuersus restituendus, vt norauit Sanch. dicta disp. 76. num. 6. Regin. Coninch. disp. 26. dub. 5. num. 6. Quia iure, & legitime statutum incompatibilem assumptum, siue si celebrato diuotio innocens ad religionem, vel Ordines transiret. Placet tamen mihi quod inquit Sanch. dicta disp. 76. num. 7. si tempore conuersationis infidelis primo conuersus nondum professionem emerit, sed solūm habuum assumptum esse infidelis conuerso restituendum; quia nondum assumptum statutum incompatibilem, & causa diuotij omnino cessat. Hoc supposito. Etsi aliqui Doctores non infirmare note conseruant Ordine sacro assumptu vinculum matrimonij in infidelitate contractum dissolvi: at communis sententia oppositum verisimile firmat, vt videre est apud Sanch. dicta disp. 76. circa finem: quia nullib[us] inuenitur hoc priuilegium huius clericali concessum maximè cum matrimonium ratum fidelium ex statu assumpto non dissolviatur.

Professione, autem religionis pluribus relatis probat Sanch. dicta disp. 76. num. 6. dissolvi, & precipuè ratione motus, quia professio religionis solvit matrimonium ratum fidelium, quod est vinculum fortius, & efficacius, cum sit non solūm contractus, sed sacramentum, ergo dissolvet matrimonium consummatum in infidelium. Argum. Textus in leg. de accusatio[n]ibus. 14. ff. de diuers. & tempor. præscript. Qui enim vincit vincentem, vincit vitium.

Sed verius oppositum existimo cum Abulensi. 1. Reg. cap. 8. quæst. 6. & 74. Coninch. disp. 26. dub. 5. num. 6. Basilio Ponc. lib. 9. cap. 4. num. 19. Gaspar Hurtado de matrim. disp. 8. difficile. 14. num. 52. eo quod dissolvi matrimonii facti non potest nisi ex Divina concessione. At nullib[us] inuenitur concessum professione religionis dirimi matrimonium consummatum in infidelium. Nam esto matrimonio contracto dirimatur si prouenit, ne coniux conuersus cogatur vel eis libet vitam degere, vel habitare cum infidelis obstinatus, & periculum

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Part. 7.

peruercionis inducente, rediaturque ei conuersio onerosa. Quæratio omnino cessat religione assumpta, cum iam ipse liberè assumat vitam celibem. Non igitur ex priuilegio concilio dirimenti matrimonium alio matrimonio assumpto infaeti potest dirimi religionis professione. Neque item censenda est hæc dissolutoria concessa ex concessione dissolutionis matrimonij rati fidelium. Tum quia est casus diversus. Tum quia non militat eadem ratio; alia siue potest fidelis non obstante matrimonio rato ad religionem transire, poterit etiam infidelis conuersus post matrimonium consummatum, tametsi alius conueratur, quod merito ipsomet Sanch. disp. 76. n. 3. & 7. negat. Quare lex illa de accusationib[us] intelligentia est de casibus iure ordinario, & naturali contingentibus, nō de iis, quæ a iure positivo, & extraordinario proueniunt.

Secunda difficultas est, An dissoluto matrimonio à fidelis conuerso possit infidelis non solūm validè, quod certum est, sed licet alio matrimonium inire? Negat D. Thom. in 4. d. 37. quæst. 2. art. 4. ad 2. Bonavent. ibi art. 2. quæst. 2. Turcicremata in cap. simili modo 28. quæst. 2. ad 3. arguunt. Basilio Ponce, lib. 9. cap. 4. num. 25. Plures relati a Sanch. disp. 77. num. 3. & 4. Ex his Authoribus alii censem non posse infidelem contrahere nouum matrimonium, nisi conueratur, bene tamen subsequence conuersione, alij vero censem etiam post conuersionem indigere dispensatione. Ducuntur, quia infidelis tenuens conuerit peccata in Deum, & in matrimonium, vt dixit Ambros. cap. si infidelis. 28. quæst. 2. merito ergo non iure Ecclesiastico, sed Diuino arceatur à novo coniugio contrahendo.

Reculi tamen Glossa in cap. fin. 28. quæst. 2. verbo, & in matrimonium. Durand. in 4. d. 39. quæst. 2. numero 25. Abulensi. 1. Reg. 8. quæst. 1. 17. Henr. lib. 11. cap. 8. num. 15. Et alii relativi Sanch. lib. 7. disp. 77. num. 6. Gaspar Hurtado disp. 8. difficile. 13. in fine, censem licet posse infidelem obstatum dissoluto iam matrimonio à fidelis alio matrimonium inire. Quia nulla Textu, nec ratione firma ostendit potest adempit illi esse hanc potestatem. Si enim mortuo fidelis coniuge omnes facentur posse nouum matrimonium inire, etiam potest illud inire dissoluto coniugio per aliud matrimonium à fideli initium, & quæ enim ac per mortem dissolutum est.

§. IV.

Qualiter matrimonium fidelium solui possit?

1. Ordine sacro assumpto matrimonium etiam ratum fidelium non soluit, sed soluit professione Religionis.
2. Professionem sollemnem dirimere ex se matrimonium ratum affirmant aliqui.
3. Alij censem ex iure Diuino positivo.
4. Refellunt prædicta sententia.
5. Adstrinxit sola auctoritate Pontificis à Christo accepta diuini matrimonium ratum professione Religionis.

Diximus superius matrimonium consummatum nulla via solui posse, neque etiam ratum ex dispensatione Pontificis. Superest vero dicendum, an solui possit Ordine sacro assumpto, vel professione Religionis, & quo iure soluit? Convenient omnes. Ordine sacro assumpto matrimonium etiam ratum non solui, vt videre est apud Sanch. lib. 2. disp. 18. num. 9. Gutieri. cap. 5. de mar. num. 6. & deciditur in extruag. Antiqua Ioann. XXII. de Voto. Econtra vero professione Religionis dirimi matrimonium ratum omnes Catholici firmante, decisimque est in cap. de sponsis. 27. q. 2. cap. de cœcta legali in eadem can. 6. q. & ex publico. Cap. ex parte sua de coniug. extruag. Antiqua. Ioann. XXXII. de Voto. & in Trident. sess. 24. can. 6. ibi: Si quis dixerit matrimonium ratum non consummatum per sollemnem professionem alterius coniugis non dirimi, anathema sit. Quocirca emissione votorum, quibus nec sollemnem professionem constat, nec verum Religionis coniugium, nequaquam matrimonium ratum soluit, vt constat ex suprad. extruag. Antiqua de Voto. Et tradit Sanchez. dicta disp. 18. num. 4. Gutieri. cap. 5. num. 2. Basilio Ponce, lib. 9. cap. 8. De votis religiosorum ordinum milianorum Sancti Iacobi, Alcantara, Calatava, qui nec vivunt in communione, neque illis excluduntur à coniugio, satis certum videtur matrimonium non solui, cum matrimonium constitue posse cum eorum professione. Solūm de Equitibus professis in Ordine Sancti Iohannis est controversia, at eorum professio matrimonium ratum dissoluit: Qui censem eorum professionem verum, & proprium statutum religiosum non constitutere, consequenter negabunt dissolui, sicut docuit Dominie. Sotus in 4. d. 27. quæst. 1. art. 4. ver. Quære.

H. 2. E.

Et lib. 7. de iustit. & iure. q. 5. art. 3. ad 3. *Satmcento*, lib. de redditib. Ecclesias. 4. p.c. 1. num. 13. At cum communis sententia meritò defendat hoc Equites verè Religiosos esse, & ex alia parte eorum votum castitatis cum matrimonij vnu non posse subsistere, consequenter affirmat eorum professionem matrimonium ratum dissoluere possunt docent Nauarri. lib. 3. *Consil. iii. de conuers. contingat consil. i. aliis 2.* Henr. lib. 11. de matr. c. 8. num. 6. Cordub. in sum. quast. 178. Barbosa Rubrica ff. folio matrimonio. 2. p. num. 82. Sanch. lib. 2. disp. 18. num. 8. Gutierr. c. 5. n. 7. Basil. Ponce, lib. 9. c. 7. n. 3. Azor. t. 1. lib. 13. cap. 6. quast. 4.

2. Sed quo iure professio solemnis matrimonium dirimat, variant Doctores, ut videre est apud Sanch. libz. *disputat.* 19. per totam. Nam aliqui affirmant professionem ex se habent vim disloquendi matrimonium habere, ut pote quæ constitutum perfecti oren. & cum matrimonio repugnante, & ex aliaparte est mors spiritualis iuxta illud Pauli ad Colosens. 3. Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Ergo potens est dirimere matrimonium cum amante faletem ratum. Sic docent D.Thom. in 4.d.27. quæf. 1. art. 3. quef. 2. corp. Richard. eadem d.art. 2. q.z. Durand. quef. 2. num. 9. Bellarm. lib. 2. de monachis, capit. 38. Couraru. 4. de cetero 2. part. c. 7. §. 4. num. 7. & alii relati à Sanch. dicta dis. 19. num. 1.

Verum hæc sententia nullo fundamento nititur, nam si ob perfectionem status, & quia est mors spiritualis habetur professio via dirimirandi matrimonium ratum ex natura sua, & consummatarum dirimirat, eadēque efficacitas conceienda esset statu clericali, & episcopali, quam tamen nullus ex supradictis Doctoribus audierat admittere. Ratio vero à pio-ri est manifesta; nam professio religiosa consistere potest cum matrimonio non solùn rato, sed consummato, vt contingit cum ex confessu coniugis, vel diuertio facto alter profiteretur. Sunt enim traditiones diversæ. Eigo ex natura rei, & secula Christi, & Ecclesiæ institutione, nequam professio matrimonium ratum valet ditimere.

Secunda sententia attribuit professioni hanc vim dissolendi matrimoniorum ratum ex iure Diuino positiu[m], credimus enim Christum Dominum statui religioso hanc vim concessisse: sic docent pluribus relatis Sanchi, lib. 2. de matrim. disp. 19. n. 3. Gutierrez, lib. 1. canon 9. cap. 17. num. 2. 6. 3. 5. & 43. Et de matrimonio, cap. 5. num. 8. Basilius, lib. 9. capit. 5. Dicuntur, quia n[on] possumus, & Ecclesiastico iure inuenientur concilium pro electione religiosis, ut matrimoniorum ratum dirimat, sed omnes Textus de hac materia loquentes supponunt aliud concilium, scilicet a Christo Domino, a quo haec traditio in Ecclesia determinatur. Ut videtur est in cap. de sponsatione, 26. questione, ibi enim (inquit Eusebius Pontifex) desponsatio non pueram non licet parentibus alij viro tradere, licet tamen illi monasterium si volunt eliger, hac enim iuriu[n]t sicut declaratio fuit, & non illius prima constitutio. Idem constat ex cap. ex publico de conuersione, coniugate, vbi Alexand. III, ex sacri eloquij interpretatione hanc efficaciam deducit. Ex Innocente III, in cap. ex parte eodam ita, inquit. *Quod et si possit non inconsolidi videtur, quod ex quo matrimonium inter legitimas personas per verbam de presenti contrahitur, illis viventibus in nullo casu possit dissolui, ut vivente reliquo alter ad secunda vota transmigret, etiamque unus fidelium, inter quos est ratum coniugium faret hereticus;* Et nolit permanere cum altero sine consumelua Creatori, nisi forte fecerit ex revelatione Diuina, qua superatas omnem legem, sicut a quibusdam sanctis legitur esse factum. In quo decreto expendenda fuit illa verba, *in nullo casu, & illa, nisi ex revelatione Diuina.* Idem traditus in c. verum, eodem titulo. Confirmant predicti Doctores sicut sententiam variis exemplis. Primum exemplo Ioannis Euangelista, quem Christus Dominus ex nuptiis ad Apostolatum vocauit, *tece Regla in prefat. in Evangel. 10o.* Ruperto, 2. lib. in Iohann. Antonin. 3. p. summis 1. Ep. 1. Episcopatus, 5. *Lya ad locum domini de nuptiis,* ibi inquit, *dicitur communiter, quod ha nuptia fuerunt Iohannis, a quibus eum Christus vocauit ante consummationem matrimonii, ex hoc in Ecclesia obseruantur, quod ante carnalem copulam potest licet alter coniugum intrare Religionem.* Secundum adducitur Tecla, quam ante matrimonium consummatum Paulus convertitur teste D. Ambrosto, lib. 2. de Virginib[us] parvum a primis. Epiphanius heresi 58. August. lib. 30. contra Faustum. Tertiò de Valeria referit Martial. ep. 2. ad Tolofanos, 8. c. *cum esset sponsa Regis terrena, facta est sponsa regis celestis per meam predicationem virginis aciem mentis, & corporis Deo deuouens.* Quarto Julianus Martyr ab sponsa Basilisa separatus est, & monachus factus, prout refert ex Metaphrase, Surus in eius via a mente Iansarius. Quinto de Macario, Alexio, Cæcilia, Amnon, & aliis tradit Gratian. c. scriptis 21. q[uestio]n. 2. Ratione vero sic suadetur. Dissoluto matrimonio nisi esse non potest nisi a Christo Domino immediatè, vel ex eius autoritate: at nullibi constat Christum Dominum hanc authoritatem dissoluendi matrimoniorum per professionem religiosam Pontifici tribuisse.

potius quam per statum clericalem, aut ecclibatum. Ergo factendum est non à Pontifice, sed à Christo hanc prouenire dis-solutionem.

Sed neque hanc sententiam probandum censeo: nam si Christus Dominus hanc efficaciam statui religioso concessisset, cum statum hunc non solum professois votorum solemnem, sed etiam simplicium, & quæ ex voluntate Praetali disfoluunt, confitutum, ut definitum est a Gregor. XIII. in bullâ qua^{re} incipit. *Quanto fructuoso edita anno 1582.* ex huius status assumptione matrimonium ratum dislocatur: cum solemnitas votorum solo iure Ecclesiastico introducta sit. Hac sequela immo^{re} concedit Baf. Ponc. lib. 9. cap. 6. Tum quia Cone. Trident. *Seff. 24. can. 6.* hunc effectum professioni fœturali attribuit, ibi: *Si quis dicerit matrimonium ratum, & non consummatum per solemnem Religiosis professionem alterius coniugum non dirimi, anathema sit.* Cum igitur expferi solemnem, tacite non solemnem exclusit. Vnde Ioan. XXII. *in extrauag. Antiqua de Voto,* expfse decidit votis simplicibus matrimonium non dirimi, & licet innocent. III. & alij Pontifices non expfserint verbum *solemne*, sed solam dixerint per professionem regularum matrimonium folii, id factum est, quia eo tempore nulla erat professio regularis, quæ solemnis non esset. Neque his aduersantur exempla illorum Sanctorum adducta. Non primum, nam verius est Ioannem Euangelistam non adiulsi ut sponsum in illis nuptiis Cana Galilææ, sed ut discipulum, ut optime probat Cardin. Tolet. *in cap. 2. Ioann. à num. 13. Calvariorum tom. 1. annal. à num. 3. fol. 106.* neque ex illis nuptiis ad Apostolatum vocatus est, cum constet ex Matth. 4. & Marci 1. ante illud tempus p[ro]f[essio]ne vocatum. Neque decebat ex illis nuptiis, quas approbarint intendebat sponsum ad le vocare nuptiis dislocutus. Gratia vero concessio exemplo non iude infertur neque vinculum matrimonij solutum esse, neque Ioannem Euangelistam castitatis votum canuisse, neque ex consensu alterius coniugis separationem non fuisse factam, neque Christum Dominum vnum non fuisse sua potestate excellentiæ absque eo, quod regulam in postleum feruandam tradiderit. Secundum exemplum S. Tecla non est ad rem, siquidem eius coniugium erat cum infidelis, a quo ei consummatum est et merito potuisse separari, præcipue cum verissimile sit non potuisse cum eo habitare abiq[ue], contumeliae Creatoris, liquido ab ipsorum sponso damnata fuisse, febris, & ignis obiecta. Minus congruit tertium exemplum de Valeria, cum ex consensu sponsi castitatem feruauerit, prout ipsa memori Marcial. citato loco refert. Et item dicendum est de Iuliano, & Basiliis, cum satis probabile sit ex manu cōfessu se separasse, & castitatem feruere voluisse, quod fieri poterat, eis matrimonium consummatum est; neque ex illorum historia colligi potest vel vinculum matrimonij solutum esse, vel ipsos professionem non emisisse. Eadem responsio applicanda est ad exemplum Amonij, Cecilia, Macharij, & aliorum. Alexius vero Romanus esto non ex consensu sponsi discesserit, discessum tamen ex Diuina revelatione quæ superat omnem legem, ut dixit Innocent. *in cap. exparte De coniugi coniugat.* neque ob illius discessum fuit coniugium solutum, ut latius indicant illa verba sponsa, quae post eius mortem pronuntiavit: *Tot annos proper te vixi solitaria, & hodie vidua relinquer.* Ad rationem vero adductam concedo ex nullo iure scripto colligi posse, pontifici consensum fuisse facultatem dissolendi matrimonium ratum per professionem religiosis, quam per statum ordinis, aliuam perfectiorem. Ex facto tandem ipso inuncta Ecclesia traditione satis colligi hanc potestatem statui religioso restrictam esse. Addo non videri improbatum cuilibet alteri statui perfectionis hanc vim dissolendi matrimonium ratum concedere potuisse.

Superest ergo dicendum profacionem religionis hanc vim dissoluendi matrimonium rauum habere autoritatem Pontificis a Christo Domino accepta, quam authoritatem Pontificis communicatam esse ex traditione Ecclesie a tempore Apostolorum collegimus, decebat namque Christum Dominum suo Vicario relinquere potestatem instituimus quoniam statum perfectionis quo matrimonium rauum dissolueretur: cum enim certum ex fide sit professione religiosam matrimonium rauum soluere probaturum est id non posse ex natura professionis prouenire, neque axiam immediate ex institutione Christi, restar dicendum, ut proueniat ex institutione Pontificis per autoritatem a Christo Domino acceptram. Præterea competitum est professionem religiosam matrimonium contrahendam dirimere non ex iure Diuino immediate, sed Pontificio prouenire, id est aliquando contingit in Societate Iesu professionem religiosam votorum simplicium non diremisse matrimonium contrahendum, sed hanc vim habuisse a tempore Gregor. XIII. per extrangantem descendente Domino. Ergo neque ex iure Diuino, sed Pontifici immediate haber quod dirimant matrimonium contrahendum: cum enim facilius sit impeditum effectum contractus antequam fiat, quam eius natura dissoluere possit quoniam factus est, ut decidit Textus in cap. quemadmodum, de

Disputatio III.

disfrustrando. Si igitur ex iure Diuino diuimeret professio matrimoniū contrahūlū, potius respectu contraheant hanc viam haberet, quā cum non habeat, sed folum ex iure Pontificis alterendum est ex iure Pontificio prouenire professioni religiosā vīm, & efficaciam matrimonī rātum disflosuēdi. Atque ita docent Hostiensis cap. ex publico verbo consummatum de euerſi, contingat. Et ibi Ioann. Andr. n. 9. Anton. n. 16. Ancharran. repert. Super capite canonum, n. 2. de consili. Felin. c. 1. n. 19. Gandavo quodlibet, q. 9. 35. Michaël de Medina lib. 1. de faciat homini, contin. c. 8. & 6. q. 9. Leonardi Lessius lib. 2. de sing. cap. 4. lib. 3. num. 69. Coninch. disp. 26. dub. 3. concl. 4. p. 37. Galpat Hurtado, disp. 8. diff. 4. n. 17. Francisc. Suar. 5. 6. de singul. q. 6. c. 6. per rotum praepucie a nam. 26. Paul. Layman. lib. 3. num. tract. 10. 3. p. cap. 6. a. n. 3.

§. V.

De tempore concessio coniugibus ad deliberandum
de Religionis ingressu.

- Quid in hac parte iure decretum sit?
 - Bimeti concessum est ad ingressum in nouitiatum.
 - Parib[us] Index compellere ingredentem, ut vel professionem faciat, vel ad coniugem reuerteratur.
 - A quo pando bimestre computat andam sit?
 - Auctoritate Iudicis potest hoc bimestre ardari, vel prorogari vigeante causa.
 - Bimeti transactio adhuc potest coriux incontinenti Religione ingressi.
 - Omnibus conjugatis hoc bimestre concessum est, tametsi de ingredientia religione non cogitauerint.

Ixiimus §. precedenti licet coniugibus ante consummatum matrimonium religionem ingredi. Superest videndum quanto tempore negare sibi inuenire coniunctionem possum, ut liberum habeat transistum in religionem? Quia in reponderet Alexand. III. in cap. ex publico de controver-
sionibus. Episcopus Bruxensis, apud quem vi quidam con-
tinebatur, quod eius vxori, quae diu litigauerat de matrimo-
niis, valore & condemnata adhuc renuebar cum eo habitare
poteretur religionis ingrediendaz. Mandamus, inquit Alexand.,
quoniam si predictus vir eam carnaliter non cognovit. Et ea
dilectione in transito voluerit, recepta ab ea sufficiente ca-
ritate, quod vel ad religionem transire, vel ad virum suum re-
turne mira duorum mensuram spatiuum debeat, ipsam absolu-
tum. Cap.

Ex quo decreto manifestè constat bimestre concef-
lum eis coniugi, qui matrimonio non consummatis ad
deliberandum de Religionis ingressu. Et licet Abbas dicit
ex publico, n. 11. Praepot. in cap. fns. 15. dis. Nauart. cap. 16.
num. 27. & alii censuerint prædictum bimestre concilium
eis ad ingressum Religionis cum effectu, scilicet ad profes-
sionem, uti confas ex cap. ex parte eodem, de coniug. con-
victa. At longè verius est ad solum ingressum in nouitiatum
concedi, vt pluribus relatis docent Henr. lib. 12. cap. 5. n. 8.
Sanct. lib. 2. de mar. dis. 2. num. 4. & seqq. Gurter. de mar.
cap. 14. num. 1. Basil. Ponce. lib. 9. c. 9. num. 2. Cominch. dis. 16.
26. dub. 4. num. 41. & 48. Galzar Hurtado dis. 8. de mar. dif-
ficult. qd. quod hinc manifesto Textu & ratione recedendum
non fit a iure concedente annum nouitiatus ante professio-
nem. Et licet in cap. Ad Apostolicam, de regularib. concedatur
ut hic annus tam ex confessu Nouitiij, tunc religionis co-
scientia possit, libili tamen invenitur, quod ex confessu con-
iugis manentis in faculo coactetur. Et certè illis in locis
Tridentin. receperunt et, omnino verissimum existimo
predicatos duos menses non pro professione, sed pro assum-
ptione habitus esse intelligendos; concedendumque eis in
ingressum nouitiatum annum iuxta decretum. *Seff. 25. cap. 15.* de
regul. A quo decreto solum eximit eos, qui monasterium in
commendam accipiunt, qui polt lex mentes tenentur ibidem
professi, vel commendandi renunciare: vt dicitur *dicta* *Seff. 25.*
cap. 1. præsumuntur enim i lati religionem agnoscere, &
religionis notos esse, quod seculi procedit in coniugib. qui
regulariter nunquam de Religione cogitantur, & sèpe ob
odium coniugis religionem amplectuntur, ut referunt cap.
ex parte de coniug. coniugat. Et cap. *vñ. 1. 1.* Qui clericis, vel
zument. Quare si coniug. cum annos pubertas attingit re-
ligionem ingreditur, tenetur coniug. in faculo manens expe-
riar eis quod ad 16. annum, quo possit professionem emovere, vt
ex declaratione Concilii adiudicet Basil. Sanct. & alii supra.
Neque obest quod in cap. ex parte ingressus pro professione su-
mari, quia ille Texus est diuersi Pontificis, scilicet Inno-
centius, & nomine ingressus aliquando assumptionem habitus,
aliquando professionem significata.

3. Quod si ingrediens religionem ibidem proficeri re-
mutat, & aliam amplecti velit, ne coniugi relicto praividicium
sit, potest Iudex compellere designato termino petemtorio,
vi in una Religione profiteatur, vel ad virum redeat, ut opti-

Punkt. II. §. V. & VI.

89

- mē notarunt Heniq. lib. 12. c. 5. num. 8. in fine. Sanch. disp. 24.
n. 9. Gutier. de metr. c. 54. n. 13. Coninch. disp. 26. dub. 4. n. 45.
Bast. Ponce d. lib. 9. c. 9. in finē. 10.

4. A quo autem puello bimfel computandum sit? Committit Doctoris, alescent computandum esse à die matrimonij contracti. Nam eti in dito cap. ex publico dicitur, coniugari, bimfel computatum non fuit à die contracti matrimonij, rūm longum tempus præcessit post bimfeli concessionem, sed à die per iudicem designato, id factum est quia illa mulier prætendebat matrimonium esse nullum, at valido declarata bimfel illi fuit designatum, quo duobus incubitus committit occurritus completus, sicut ex communī latē probat Sanch. dico lib. 2. disp. 2. a. n. 2. Basil. Ponce, lib. 9. c. 9. a. n. 4.

5. Grauior tamen est dubitatio, An autoritate Iudicis possit hoc bimestre coarctari, vel prorogari? Affirmant communiter Doctores, quos referri, & sequitur Sanch. d. 13. p. 24. n. 12. Gutier. c. 54. n. 16. Basil. Ponce, lib. 9. c. 9. n. 8. & sequentibus. Nam hoc bimestre ideo a lego prescribatur ministerium Iudicis imponendum; tempus tamen a lege prescripsum, & maximum imponendum per Iudicem ex causa virginitati coarctari, vel prorogari potest. Ex leg. 2. qui pro tribunali. jf. de sententi. & re iudicata. Eccl. Batt. 4. n. 4. Molin. lib. 2. de primogen. c. 14. n. 19. Et pluribus comparobas Basil. d. cap. o. n. 8.

Et pluribus probat Balii. d. cap. 9. n. 8.
6. Bimeti autem transacto non ita reatur coniux ad reddendum debitum confundimandūque matrimonium, ve nequeat, si velit Religione ingredi, quia dum consummatum matrimonium non est, electio talis religiosi conceditur; vi tradunt ex Innocent. Cardinal. Holtensi. & aliis Concl. lib. 2. disp. 2. n. 27. Guitert. c. 5. n. 19. Coninch. disp. 2. 6. dub. 4. n. 49. Galpar Hurtado disp. 8. difficult. 8. n. 30. & colligitur ex cap. ex publico de conuers. conjugat. ut bene ponderat Coninch. *uprā.*

7. Quibus verbis hoc bimestre concedatur? communis est sententia omnibus conjugatis concedi, ameti de religione ingredienda propositum non habent; eo quod illud habere possunt, & causa quo religione non ingrediantur maiori affectu postmodum coniunguntur, qui desideria dilata cœidunt. Ob quas rationes rite hoc bimestre concelebant alterius Glossa in *e. coniuges*, 27. q. 2. verbo *primum* Sylleptus verbo debitu*m*us, l. *causa* 4. Rosella ibidem num. 1. *Armilla*, n. 5. Et plures referunt Sanch. lib. 2. disp. 2. num. 2. *Bafil*. Poncet, lib. 9. n. 7. Sed verus ex ultimo cum Angelo, *verbo debitum*, n. 14. Coninch. disp. 26. dub. 4. num. 46. Gaspar Hurrado dicta disp. 8. difficult. 8. hoc bimestre solam concedi iis conjugatis qui animum habent religiosum, capessendit. Dicuntur quia pando contracti matrimonij tenentur coniuges sibi inuenient redite debitu*m*us nisi iure Ponifice o*b*onum religio*n*is aliquo tempore hæc obligatio suspendatur. At nullis alius conjugibus inuenient suspensa*n*is iis qui de religione ingressi tractantur, constat ex cap. ex publico de *coniugis coniugari*. *4*bi hoc bimestre, & non alibi inuenient concelebrium. Ergo, &c.

§. V I.

De probationibus requisitis, ut matrimonium
contractum nullum esse iudicetur.

- 1 In foro conscientie nulla alia probatio prater testimonium ipsorum contrahentium requiritur.
 - 2 In foro externo insufficientes est contrahentium testimoniam etiam de fido consilia.
 - 3 Quae sint correcte facti consensus late exaniminatur.
 - 4 Si matrimonium dissoluendum sit ob impedimentum affinitatis vel conlangunitatis unico testi non est fides adhibenda necessaria.
 - 5 Non est licet regulariter coniugibus propria autoritate recedere, etiam dum constat nullum esse matrimonium.

IN foro conscientiae nulla alia probatio videtur requiri, praeter testimonium ipsorum contrahectum. His enim fides abhinda est; nisi aliunde colligatur manifesta deceptio, cum in hoc foro sola falsus deponentium spectetur, ut notauit Coniuchi, disput. 2.6. dub. 6. in princip. Couarum. 4. decret. 1. part. cap. 4. §. 1. num. 9. Ec. 2. part. cap. 2. num. 2. Menoch. de presumpt. lib. 1. presump. 7.7. num. 16. Et lib. 3. presump. 1. num. 29. & 37. Et confit. 3.8. 2. n. 21. volum. 4. Sanch. lib. 2. disp. 4.5. num. 2.

2. At in foro extimo insufficiens est contrahentium testimoniis ut matrimonium contractum dissoluantur, tamen causa dissolutionis sit fictio consensus. Nam est hæc causa propter interna solium et quia eam opponit nota esse postficius tamen probatio eliditur matrimonio exterioris contracto, ut colligunt aperte ex cap*ta* per tuas de probatio*n*. Ibi: *Nimis indigneum est in ea legitime sanctiones;* ut quod quisque su*o* voc*e* lucido protestans est, *valeat proprio testimonio in processu*.